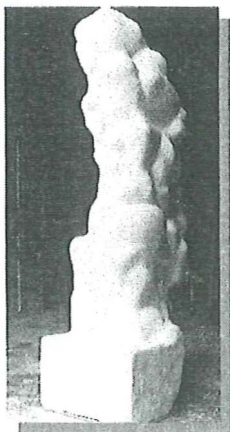

Reserveret Post Danmark

Nye Vejnavne i Hvidovre/Avedøre

Hvidovre Kommune har fået et antal nye vejnavne, som indtil videre ikke figurerer på noget kort. Det var ønskeligt, om vores kommune udsendte en officiel folder, der fortalte om vejnavne i Avedørelejren.

"Historien i Gaden" er mester for en "intern" folder, som fortæller om vore 4 venskabsbyer og deres vejnavne i Hvidovre. Her ser man at vor polske venskabsby, Rydułtowy, er blevet beæret med en plads, men, i folderen, ikke et ord om hvor pladsen ligger?.

Det kan her afsløres, at der er tale om det trekantede grønne areal ved Sønderkærskolen, ml. Kettegårds alle og Arn.Nielsens Boulevard.

Rydułtowy Plads er "prydet" med kunstneren Søren Jensens kridthvide bronzeskulptur med titlen "Glemslens Massiv" .

Der er på stedet ingen bopæls-adresser, til al held for postvæsenet.

(foto: "Glemslens Massiv" HLA.)

Hvidovre Lokalhistorie

Historiens Hus Hvidovre
19. ÅRGANG NR. 3 SEPTEMBER 2001

Alampladsen 3
Avedørelejren
2650 Hvidovre

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB

På Grønttorvet i 1920erne (Foto HLA.)

Indhold.

Kommende Aktiviteter sd. 02. Siden sidst..... sd. 03.
Svend Mortensens erindringer. (2del.) sd. 04.
Meddelelser fra "Historien i Gaden" og Hv.lokalhistoriske selskab.....sd.19.
Hvidovre Torv..... sd. 14. Vejnavne i Hvidovre og Avedøre. sd.20.

Historiens Hus Hvidovre

Redaktion:
Per E.Hansen (ansv.), Dan Olsen, Annelise Leilund, Jette Randdal-Lund.
Medlemsblad trykt i 650 eksp. 2650 Hvidovre

Hvidovre Kommunes Lokalhistoriske Arkiv.
Medborgerhuset. Hvidovrevej 280.
2650 Hvidovre. Tlf.: 36 39 21 81.
Firsdg / Onsdg. kl 13-16. Torsdg kl. 16-19.
e-mail: lokalarkiv@hvidovre.dk
Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.
Rytterskolen. Hvidovre Kirkeplads 1.
2650 Hvidovre. Tlf.: 36 47 34 44.
e-mail: hvidovrerytterskole@mail.tele.dk

Deadline no.4. d. 15 oktober 2001.
Eftertryk tilladt mod tydelig kildeangivelse.
Post sendes til vor adresse på Rytterskolen.
Giro 664-9610. ISSN 0902-3046.

Kommende Aktiviteter - 2001

- 10.sept. Kl.19.30. "Brug af kommuneatlas".
Foredrag. ved planchef Judith Lauersen og byplanlægger Karsten Thøgersen. (Hv.komm.) i Bibliotekscafeen.
- 27.sept. Historieforum i Avedøre Kirke kl 19.00. (Avedøreselskabet).
Vi hører nyt og drøfter de projekter der er i gang og forsøger at strukturere vort arbejde. (Traktement kr. 10.-) Alle er velkomne.
- 03.okt. Udflugt til andelslandsbyen Nyvang. (se omtale side 19).
- 07.okt. Vestvoldsdag.m.besøg i anlægget, vandring i mørket.o.a.
("Historien i Gaden". se omtale side 19.)
- 09.okt. Vagn Oluf Nielsen. Foredrag (1) i Rytterskolen. (A.O.F. regi)
- 15.okt. Kl.19.30. "Kommuneatlas og huse i Hvidovre".
Foredrag ved historiker Hannelene Toft Jensen og arkitekt Eske Møller.
(Skov- og Naturstyrelsen). i Bibliotekscafeen.
- 23.okt. Vagn Oluf Nielsen. Foredrag (2) i Rytterskolen. (A.O.F. regi)
- 30.okt. Vagn Oluf Nielsen. Foredrag (3) i Rytterskolen. (A.O.F. regi)
- 12.nov. kl.19.30. "Noget om Hvidovre og åbent byggeri". Foredrag ved arkivar Poul Sverrild og arkitekt Kirsten Andersen. i Bibliotekscafeen.

De tre Vagn Oluf Nielsen foredrag omtales side 19.

Billedbog om Hvidovre udkommer okt/nov.2001 kr.125.00.

Siden Sidst. v/P.E.Hansen

d.20.april "Bronzesværdet". Frydenhøjskolen.
Ved en mindre højtidelighed, kunne kommunale repræsentanter samt børnene på Frydenhøjskolen overvære indvielsen af en montere med Anker Sjøgrens kopi af "Frydenhøjsværdet".

d.29.april "Aeronautisk Dag".
"Gen" indvielsen af Avedøre flyveplads var en succes. Meget mere end tusinde gæster besøgte området i løbet af dagen.

d.17-20 maj. Hvidovre Kommunes 100års-jubilæum.
Det store program blev afviklet som planlagt, trods vejrgudernes dårlige opførsel. De mange deltagende aktører og gæster, kunne hygge sig alligevel og oplevede nogle gode dage.
Lokalhistorien var repræsenteret i et telt ved Hvidovre Rådhus.

d.06-24 juni. "Hvidovre-Prøv Lykken".
En udstilling i Rytterskolen, som handlede om de ting i hverdagen, der knytter folk til Hvidovre, på godt og ondt.
Den var arrangeret af seks studerende fra Kbhvn's Universitet.

Det d.9.juni. Der var fuld tilslutning til den årlige udflugt, som gik til Anneberg-samlingerne i Nykøbing. Der blev også tid til at besøge kirken i Tveje-Mærløse ved Holbæk. Dagen sluttede med kaffe og kage ved et besøg i andelslandsbyen "Nyvang".
Glade mennesker, humøret højt, afgjort en succes.

d.26-28.juni. Nogle skolebørn fra Hvidovre fik 3 gode dage ved vores "Aktiv Ferie" arr. Turens første dag gik over Øresundsbroen til Trelleborg i Skåne. Dagen efter kørte vi over Storebæltsbroen, for at se til Ladby-skibet ved Kerteminde, ligesom Sund og Bælt centret i Nyborg var et besøg værd. Den sidste dag besøgte vi vikingerne i Frederikssund samt Jægerspris slot i Hornsherred.
Sol, sommer og glade børn.

Svend Mortensens erindringer. 2del

Mine ture til arbejdet - og hvad man kunne se i 1958.

Min hverdag de første år.

Som tidligere nævnt var jeg og min daværende kollega, Svend Hansen, ansat på B. og W.'s motorfabrik på Christianshavn, da jeg købte mit sommerhus i foreningsområdet i 1958. Fabrikken kørte med 3-holdsskift på den måde, at mens dagholdet kørte med fuld bemanning, blev der droslet meget ned på aftenholdet og endnu mere på natholdet. I elafdelingen hvor vi arbejdede, var der kun 3 mand om aftenen og to mand om natten, og da der netop var to mand der efter eget ønske arbejdede fast på nathold, bevirkede det at vi kunne nøjes med at være på aftenhold hver femte uge. Resten af tiden var vi på daghold, hvor vi startede om morgenen kl. 6.30. Det var jo ret tidligt for et B-menneske som mig, jeg stillede gerne uret til at ringe kl. 5 om morgenen, og så var det jo med at komme ud af fjerene, hvis min tidsplan skulle holde: Først var jeg ude på mit "udendørs herretoilet," d. v. s. direkte på jorden. Det store toiletbesøg blev gerne skudt ud til et andet tidspunkt på dagen, hvor jeg befandt mig i nærheden af et "træk og slip." Dernæst vaskede jeg mig nødtørftigt under den kolde hane ved køkkenvasken. Det var jo den eneste der var. Så fik jeg noget tøj på i en fart og ud af døren.

-og så afsted på arbejde.

Planen var, når det ikke var sommer og/eller rimeligt godt vejr at nå linie 132 med afgang ca. 5.22 fra den gamle Strandmarksskole. Busserne kørte dengang hvert 12. minut, så jeg havde stadig en chance for at nå mit program med den næste bus, men i så fald blev det hele jo noget mere forceret. Der var ikke så mange med bussen på den tid, så passagererne og chaufføren lærte efterhånden hinanden ret godt at kende, hvilket bl.a. fremgik af at undertiden, når jeg var meget sent på den og jeg kom styrtende op ad Konkylievej og bussen faktisk var kørt fra stoppestedet, sagtede chaufføren farten og tog mig med.

Det var jo i sig selv pænt af ham, men en morgen blev jeg særlig imponeret. Jeg havde faktisk opgivet at nå bussen, da jeg så at chaufføren ligefrem sagtede farten selvom jeg var helt uden for hans synsvidde, så jeg skyndte mig naturligvis og blev taget op i selve svinget ved Hvidovre Enghavevej og

Strandmarksvej.

En service der af mange årsager vist er utænkelig i dag. I øvrigt var linie 132 dengang en ringlinie, der startede og sluttede ved Toftegårds Plads og undervejs gennemkørte ruten: Gl.Køgevej - Strandmarksvej - Hvidovre Enghavevej - Avedøre Enghavevej - Frydenstrands Allé - Gl.Køgevej - Hvidovrevej og Vigerslev Allé.

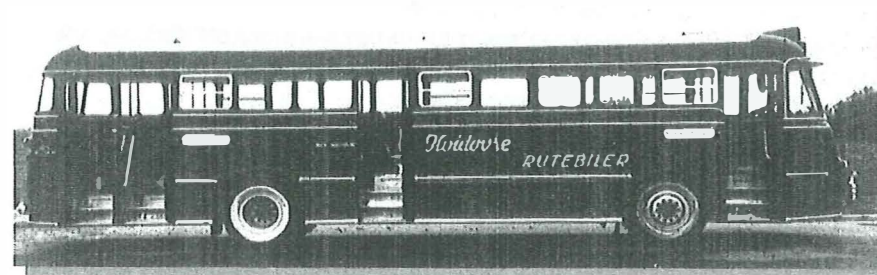

Foto. HLA.

Der skal jo fantasi til i dag at forestille sig den store bus svinge ned ad den smalle Frydenstrands Allé, der ikke var blind dengang. Der var hverken midterrabat eller lyssignaler på Køgevejen i Hvidovre, og Hvidovrevej sluttede ved Køgevejen. Når man kom inde fra byen virkede den daværende vejføring nærmest som en udflætning ved den gamle Frihedsgård; trak man til venstre for gården fortsatte man videre ad Strandmarksvej og trak man lidt til højre kom man videre ad Køgevejen. Lige ved denne udflætning stod der dengang stadig en kilometersten. Jeg tror det var 7-kilometerstenen.

Turen til Toftegårds Plads med linie 132.

På vejen ind til Toftegårds Plads passerede vi undervejs på venstre side af Strandmarksvej "Friheden"s marker, hvor der normalt stod nogle køer og græssede. Hverken Langhøjskolen eller Engstrandsskolen var bygget dengang, så Strandmarksskolen, var dermed den eneste folkeskole på denne side af Køgevejen. Den havde så vidt jeg ved en tillægsfunktion som folkebadeanstalt. Der var i hvert fald nogle skilte, der antydede noget i den retning. Den gamle barakkerke lå omtrent på samme sted som den nuværende murede Strandmarkskirke. Herudover lå der stadig et par enkelte avlsbygninger fra den gamle Frihedsgård, men det var ikke mit indtryk at der var nogen beboelse der.

På højre side af vejen lå der stort set de samme bygninger som i dag, men

visse ændringer er der dog sket: På Hvidovre Enghavevej 5 ved den gamle busvendeplads var der en bladkiosk, hvor der nu er blomsterforretning, og desuden dengang som nu en frisørsalon.

På nabogrunden der kunne have heddet nr. 1-3 men reelt aldrig i min tid har haft noget synligt nummer på Hvidovre Enghavevej, var der nogle fundamenter, en støbt betonflade og en mindre, tilbagetrukket bygning. Der er stadig rester af fundamentet helt ude ved fortovet; jeg formoder at dette er den sidste rest af det bondehus, der engang har tilhørt "Bette Fif" og hans familie. I dag ligger der et tredobbelt rækkehus på stedet.

På Strandmarksvej nr. 55 havde "Ismutter" som børnene kaldte hende, til huse. Hun havde også chokolade og andet slik men hendes største omsætning var nok netop is og måske sodavand.

Denne bygning benyttes kun til beboelse i dag.

På højre hjørne af Strandvangsvej havde Dr. Ingrid Jørgensen sin lægepraksis, og på venstre hjørne boede dengang som nu foreningens mangeårige revisor Bruun-Pedersen.

Vinduerne ud mod Strandmarksvej var dengang rigtig store butiksvinduer. Her drev hans kone et vaskeri, så vidt jeg er orienteret. Der stod i hvert fald vaskemaskiner bag ruderne.

På venstre hjørne af Korallvej lå fisker Vilhelm Petersen's hus, der var en rest af den gamle forpagterbolig, der lå tværs henover Korallvej i sin tid. Som jeg oplevede det, så det nærmest ud til at huset var ubeboet i 1958, men jeg kan jo tage fejl.

Foto.HLA.

Dernæst fulgte den nærmeste boligblok af det dengang nyopførte Hvidovrebo's afd. 6, og det næste hus var dengang som nu den lidt tilbagetrukne, hvide villa. Her boede gartner Thorsen og hans kone; i den næste fremskudte og med villaen sammebyggede rødstensbygning, hvor der nu er låsesmedie, havde de dengang ikke én men faktisk to forretninger med hver sin indgangsdør.

I den ene solgte de blomster og i den anden frugt og grønt. Fru Thorsen

passede gerne blomsterforretningen, og Thorsen tog sig af frugt og grønt. Det var på det meste af deres tidligere gartneri, at "Hvidovrebo" var bygget. Bag villaen lå der dengang stadig en lille rest af gartneriet. Der var et par drivhuse, men det var nu mit indtryk at de varer de solgte hovedsageligt blev hentet direkte fra grønttorvet. I hvert fald forfaldt drivhuse m. v. mere og mere, og området blev til sidst solgt fra til den parkeringsplads, der er der i dag.

Den var dengang beregnet til Brugsens kunder, og den havde til huse på højre hjørne af Strandhavevej, hvor der nu er en videoforretning. Også her var der to forretninger, den almindelige "Brugs," der lukkede om søndagen, og "Brugsen"'s bager, der på grund af adskillelsen havde lov at holde åbent om søndagen. Her kunne man så få friskbagt morgenbrød søndag morgen. En meget populær mulighed dengang hvor man ikke kunne købe dybfrossen morgenbrød.

Præsteboligen på venstre side af Strandhavevej var endnu ikke bygget, denne grund var simpelthen ubebygget til efter den nye Strandmarkskirke stod helt færdigbygget sidst i tresserne.

Den næste bygning var den samme gulstensbygning som i dag med forretninger i stueetagen. I mange år svævede jeg i den vildfarelse, at den hørte til "Danalund," men jeg er nu blevet opmærksom på at det gør den absolut ikke, hvilket bl. a. kan ses ved at den er bygget af munkesten.

Der har været mange forskellige forretninger i denne bygning gennem tiderne, men dengang var der bl. a. en Schou-forretning og en viktualiehandler.

Herefter fulgte dengang som nu "Danalund"'s bygninger frem til Lodsvej.

Kalkager var ikke blind dengang men var ført igennem til Strandmarksvej. Her i den første boligblok havde dr. Jørgen Fix sin lægepraksis i nr. 2, sønnen Theo Fix har overtaget den i dag.

I blokken mellem Kalkager og Lodsvej var der også dengang forretninger i stueetagen, bl. a. en købmand, en cykelsmed og en fiskehandler. På 1. sal på Lodsvej nr. 2 var der et filialbibliotek lige ovenover købmandsforretningen.

Idet bussen passerede Lodsvej så man en lav bygning med fladt tag langs Lodsvej, og der hvor nu Q8-tanken ligger lå den navnkundige gamle, hvide "Frihedskro".

Straks efter foretog bussen et blødt højresving videre ind ad Køgevejen. Her var der frit udsyn til alle sider, ingen distraherende jernbanebro, ingen S-togsstation og ingen "Strandmarkshave".

Når man kiggede ned ad den åbne Engstrands Allé-linie, så man de dengang farvestrålende "Papegøjehuse," og drejede man hovedet til den anden side kunne man direkte se Dansborgskolen, omend den var diskret camoufleret af lidt buske, spredte træer o. l. Lidt bagud kunne man tydeligt se "Hvidovrebo"'s to boligblokke, kaldet afd. 4 ved Hvidovrevej og den sidste bygning man kunne se var "Frihedens Tømmerhandel".

Kiggede man lidt frem så man installatør Svend Aa. Adelgaard's hus med hus-

nummeret 330. Her havde han både forretning, værksted og privatbolig. Bygningen lå ret højt og alene, vejen var jo smallere, så der var mere forhave som muliggjorde en indkørsel, der godt nok var ret stejl. Den næste bygning på denne side lå lige efter Stillidsvej, og det var "Stjerne Kroen."

På højre side skulle man omtrent kigge lige så langt efter en bygning idet de to nærmeste boligblokke og de to mindre forretningsbygninger i Beringgårdbyggeriet, endnu ikke var bygget. Det blev de først da jernbanebroen over Køgevejen var færdig. Da vejen var væsentligt smallere, lå boligblokkene i øvrigt noget tilbage trukket. Der gik ligefrem en fliserække fra vejen ind til blokkenes frem-skudte hjørner.

Her var der alverdens mindre forretninger, men jeg husker især en isenkræmmer, hvor jeg købte mine første haveredskaber, bl. a. en håndplæneklipper. Senere købte min kone og jeg også vores første havemøbler der. De sidste fundamentsrester af den gamle "Beringgård" lå stadig på hjørnet af Lembrechts Allé for højhuset og "Beringgård" Supermarked var endnu ikke bygget.

Bag boligblokkene lå en tilsyneladende umotiveret jordvold parallelt med Køgevejen, kun afbrudt af de tværgående veje, bl. a. også Schradersvej, der dengang forbandt Køgevej med Strandbovej. Volden sluttede et godt stykke før åen og den markvej der i dag hedder Åmarksvej.

Hvor der i dag er tæppeforretning havde "Milow Radio" til huse i mange år, og mellem markvejen og åen lå en mindre bygning tilsyneladende ubenyttet hen.

Det var denne bygning kommunen senere stillede til rådighed for nogle unge mennesker, der ytrede ønske om at få eget lokale. De stiftede det velkendte "HIPS" der står for "Hvidovres Ikke Partipolitiske Samling."

Jordvolden lå der jo i øvrigt som en langsigtet løsning på at realisere det kommende S-tog i første omgang til Vallensbæk og - forestillede jeg mig dengang - kommende fra Valby.

Bus m. Generator. Gl.Køgevej v. Brostykkevej ca. 1945. foto HLA.

Også venstre side af Køgevejen bærer i dag præg af den trafikale udvikling med midterrabat og øget trafik og den kendsgerning at der bygges flere og flere butikcentre.

Hvor der dengang lå en mellemstor "Irma"-forretning på hjørnet af Stenstykkevej, er der i dag indrettet lejligheder. Der var dengang en "Importør," en bager og et brødudsalg, men intet af dette har åbenbart kunnet eksistere under de nuværende betingelser.

Herudover husker jeg især at jeg tit gjorde holdt ved "Johnny"'s pølsevogn ved det modsatte hjørne af Stenstykkevej, hvis jeg var på vej hjem på cykel om aftenen, og det virkede som om at også andre fik den samme gode idé. Der var faktisk altid kunder. Så vidt jeg husker indrettede han senere en "Johnny"'s Bodega på Køgevejen og er siden flyttet til Hvidovrevej.

Noget kunne tyde på at det netop er Bodegaer o. l. der klarer sig bedst. Det er dem der er flest af på denne strækning.

Netop som bussen passerede Damhusåen og kørte ind i Københavns Kommune var den første bygning vi så, "Flaskekroen." Den lå på hjørnet af Vigerslevvej og Gl. Køgevej. Da den blev revet ned blev Vigerslevparken udvidet til også at omfatte kroens tidligere areal.

Mens kroen lå der var der adgang til Vigerslevparken enten via en sti mellem kroen og åen fra Gl. Køgevej eller via en sti fra Vigerslevvej bag om kroen.

På det andet hjørne af Vigerslevvej lå der en ret stor Shelltank.

Den blev saboteret ligesom mange andre Shelltanke, da selskabet på et tidspunkt gjorde sig ret upopulært. Sabotagen var så omfattende at tanken aldrig blev genåbnet, den blev til sidst jævnet med jorden, men derpå gik der flere år, hvor jorden gradvis blev udskiftet på grund af forurening.

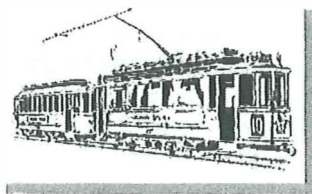
Først derefter blev den store nuværende ejendom med "Netto"-forretningen bygget. På højre side af vejen lå der også her en jordvold bag bygningerne og foran "Valby Idrætspark," men efter Ellebjergvej var der ingen antydninger af et kommende S-tog.

Også på resten af ruten gennem Københavns kommune er der naturligvis sket store forandringer i løbet af de 43 år, der er gået siden, men hvis jeg nogensinde skal nå på arbejde må jeg nok hellere koncentrere mig om nogle få detaljer undervejs.

Da linie 132 nåede Toftegårds Plads svingede den til højre ad Vigerslev Allé. På dette hjørne lå dengang Stelling's Farve- og Lakfabrik, og da denne senere blev jævnet med jorden blev arealet udnyttet til en ny busterminal, mens den gamle plads blev beplantet og friholdt for trafik.

Fra Vigerslev Allé svingede bussen dernæst til venstre ad Molbechsvej og

videre ad Sibbernsvej, hvor buslinien havde to stoppesteder med kørselsretning henholdsvis ad Vigerslev Allé og Gl. Køgevej. Der var i øvrigt meget trafik på Sibbernsvej dengang, idet også linie 133 og 134 benyttede disse stoppesteder og sporvognen linie 10 havde en sporvognssløjfe denne vej.

-og videre med Københavns Sporveje.

Resten af vejen til arbejde foregik med sporvogn, først med linie 10, der havde endestation på den gamle Toftegårds Plads lige ud for posthuset. Det har i øvrigt holdt flyttedag to gange siden, første gang til Gl. Køgevej lige efter den nye busterminal, der i øvrigt nu ligger ubenyttet hen, og anden gang til den nuværende placering længere ude ad Gl. Køgevej. Sporvognen kørte nu frem og aktiverede en føler til et særligt lyssignal, der dernæst tillod den at køre ud og svinge til venstre ad Vigerslev Allé, videre gik det til venstre over den daværende Carlsbergbro, hvor en sporvogn engang under ret dramatiske omstændigheder havnede nede på baneskråning og fjerntogsskinner. Herefter fortsatte vi ad Vester Fælledvej, forbi Enghaven på Carlsbergvej, tværs over Enghave Plads og videre ad ruten Istedgade - Cathrinesgade - Kvægtorvsgade - Tietgensgade. Nu har sporvogne det jo ikke så nemt med at overhale hinanden så da vi kørte bag om Tivoli og nærmede os H. C. Andersens Boulevard (tidl. Vester Boulevard), holdt vi skarpt øje med om der var en venstresvingende linie 2 eller 8 på vej herfra og videre ad Stormgade. Hvis der var det, holdt vognstyren gerne lidt igen, så vi lige kunne nå at komme med i bivognen.

Den sidste bid vej ad Stormgade, Vindebrogade og Børsgade gik gerne ret gnidningsløst, det sidste problem der skulle overvindes var nærmest at komme over Knippelsbro; hvis man var uheldig kunne der godt blive nogle ekstra minutters ventetid her, men ellers steg mange af os af ved det første stoppested på Torvegade og gik ned ad Overgaden oven Vandet til "B & W"'s indgang for de ansatte til fabrik samt til bade- og omklædningsrum.

På Bumeister & Wain.

Jeg havde ikke været ansat ret længe hos "B & W" før jeg blev klar over at arbejdet der var betydeligt mere snavset end på nogen af mine hidtidige arbejdspladser. Til gengæld var der en ordening med et vaskeri, hvor man for en billig penge kunne få vasket sit arbejdstøj. Meget af snavset skyldtes olie og forsvandt aldrig helt, så jeg indrettede mig hurtigt derefter, skiftede alt mit tøj fra yderst til inderst når jeg kom om morgenen, og nu kunne jeg så endelig slappe af og gå over på "skibet" og få min velfortjente morgenkaffe og morgenbrød.

"Skibet" var en slæbeptram, der var fast forankret ved kajen lige overfor personaleindgangen, den var indrettet som kantine for de ansatte, så her fik jeg både morgenmad og frokost. Så vidt jeg har forstået er det den samme slæbeptram "Bådteatret" senere har overtaget og indrettet til teater. Da det blev fyraften benyttede jeg mig af virksomhedens udmærkede badeforhold med brusebad hver dag og skiftede tilbage til det rimeligt rene tøj jeg var kommet i. Tit og ofte var jeg også en tur ovre på skibet og få en kop kaffe inden jeg som regel tog ind til byen for bl.a. at få noget varmt at spise. Hvad jeg herefter foretog mig kunne vel variere meget, undertiden gik jeg i biografen eller besøgte venner og bekendte, men det var altså sjældent jeg tog tidligt hjem til sommerhuset. Det skal her bemærkes at Svend Hansen og hans familie på Korallvej ofte var blandt dem jeg var på besøg hos. Når jeg i min beretning tit har brugt udtrykket "vi" er det heller ikke mindst fordi Svend og jeg som oftest fulgtes ad til arbejde, når vi fx begge var på daghold.

Efter at jeg havde truffet min kone i 1959 ændrede jeg jo nok også vaner med hensyn til at komme hurtigt hjem til Hvidovre.

Turen til B&W på cykel.

Når det var sommer og/eller rimeligt godt vejr tog jeg cyklen på arbejde ad en ganske anden rute end den hidtil beskrevne. Her var det faktisk mest almindeligt at jeg fulgtes med Svend om morgenen, jeg på min "Hamlet," og Svend på sin "Velo Solex." Vi havde gerne en aftale om at mødes et bestemt sted til en bestemt tid, men også her havde jeg især i starten problemer med at komme ud af fjerene, så Svend måtte ned og vække mig. Ved sådanne lejligheder var der jo ikke meget tid til ligefrem at nyde turen,

men almindeligvis nød vi det. Stisystemer var der jo ikke meget af dengang, men den rute vi fandt frem til, var så grøn og forholdsvis utrafikeret som man med rimelighed kunne forvente.

Vi cyklede ad Hvidovre Strandvej forbi Hvidovrebo og Lystbådehavnen; da vi havde passeret Stentoftevej hørte den fine makadamiserede vej op netop som vi havde passeret nr. 10 på Hvidovre Strandvej og vi fortsatte ad en grusvej forbi Ankermandsvej ud til Lodsvej. Denne grusvej havde et andet forløb end den nuværende færdiganlagte vej. Hvis man stiller sig ved skellet mellem nr. 8 og nr. 10, kan man stadig tydelig se retningen af den gamle grusvej idet skel-hækkene fortsat er placeret som hidtil ud for nr. 4, 6, 8A og 8. Faktisk ligger selve grusvejen der også endnu ud for nr. 4 og 6. Hvor der i dag er bygget et hus i kalksandsten i nr. 8, og et gulstenschus i nr. 8A, lå der dengang et for-faldent bondehus; jeg tror det var bindingsværk. Børnehaven på hjørnet af Hvidovre Strandvej og Lodsvej blev først bygget efter den ny asfalterede vej var anlagt. På den gamle langt mindre grund lå en høj træbygning, beklædt med sort tagpap på gavlen mod Hv. Strandvej. Forklaringen på at NESAs luftledninger og gadelamper er placeret på hver sin side af vejene, er i øvrigt utvivlsomt den at da de to veje var forrykkede en vej-bredde, flugtede luftledningerne nogenlunde med hinanden. Man kunne jo godt filosofere over om man kunne have undgået de hastigheds-begrænsende bump på vejene i dag, hvis man ikke havde flyttet Hvidovre Strandvejs udmunding dengang.

Fra grusvejen siksakkede vi over Lodsvej og videre ad Strandbovej. For enden af Lodsvej lå Mørtelværket, hvor der på andre tider af dagen var masser af aktivitet. Allerede på Strandbovej følte man dengang, som nu, at man kørte i et grønt område med de grønne boulevardlignende rabatter. På hjørnet af Tavlekærvej og Strandbovej lå en lokal købmandsforretning, og da vi passerede Engstrands Allé, kunne vi se papegøjehusene fra en anden vinkel end når vi kom i bus. For enden af Strandbovej fortsatte vi ad en lille markvej, der ligesom Åmarksvej mandede ud i Gl. Køgevej lige overfor Brostykkevej, og her er det vel på sin plads at blande lidt malurt i bægeret med alle de mange lyksaligheder.

Der havde nemlig på hele turen tit og ofte bredt sig en umiskendelig hørn fra Kalveboderne og fra Damhusåen. og det var nok netop her at det tit var værst. Vi undrede os i hvert fald tit over hvad det var de rensede inde på rensningsan-lægget, for vi syntes jo egentlig ikke rigtigt der skete noget. Nu fortsatte vi videre ad Gl. Køgevej over åen og svingede til højre ad Park-stien ind i Valbyparken. Det var før det store brag var lydt fra Valby Gasværk, så det vi havde på venstre hånd var ikke et gastårn men nogle små fredelige

kolonihaver. Vi svingede nu til venstre ad en cykelsti der mandede ud i det der i dag hedder Hammelstrupvej. Det var nu mit indtryk at den del af vejen der lå i selve Valbyparken ikke havde noget navn dengang. Det var først da vi havde passeret den lille træbro over Gåsebækrenden at der var vejskilte m. v. Til gengæld var der både sporvognsskinner og køretråde helt hertil, men det var sjældent at se en sporvogn der kørte tættere på Valbyparken end Mozarts Plads. Trafikalt set var der ret fredeligt her dengang, alene af den grund at Sjællandsbroen først blev åbnet for trafik i 1959.

Så gik turen ad Borgbjergsvej og Vasbygade forbi H. C. Ørstedsværket på højre hånd og Himmelekspressen på venstre side. Som jeg forstod det, var den murede gasbetonbygning netop blevet opført på den tid. Man skulle jo være ret vågen hvor man kørte på dette stræk, ellers risikerede man at cykelhjulet pludselig havnede i et af de mange tvær- og langsgående godsbanespor, men det lærte man jo.

Turen gik nu videre ad Kalvebod Brygge forbi den daværende Dybbølsbro, hvor vi glædede os over ikke at trampe op og ned ad bakken ved broen om morgene-nen men kun når vi skulle hjem om aftenen. Der var rigtig god gang i lastning og losning af kul og koks i de ret mange firmaer der havde til huse på dette stræk.

Hernæst fortsatte vi under Langebro ad Christians Brygge, men muligheden for at køre videre også under Knippelsbro var endnu ikke etableret, så vi svingede til venstre ad Slotsholmsgade med de toppede brosten bag om Børsbygningen og videre ad Børsgade - Knippelsbro og Torvegade.

Ak, ja! man kan jo blive helt vemodig, når man i dag ser Christianskirken, der på et tidspunkt var helt omsluttet af B. og W. 's bygninger, nu står knejsende tilbage, mens hele fabrikken er væk.

Redaktionen takker Svend Mortensen for denne levende beretning.
Vi hører gerne fra andre, der kan fortælle om hverdagsting i den nære Hvidovrefortid.
Om Indkøbsture, forretninger, børnehaven, skolen og andet.
Små oplevelser, som store.
Mange, synes man, banale hændelser, kan have en vis interesse for eftertiden. Send os et par linier, hold jer ikke tilbage.

PEH.

Hvidovre Torv.

v. P.E.Hansen

Det er først i nyere tid, at pladsen foran kirken, i det nordlige Hvidovre, har fået betegnelsen "Hvidovre Torv". Det er et anlæg, en vision, der behandlet i Hvidovre Sogneråd, blev fremlagt og vedtaget i de første år efter besættelsen.

På stedet lå, siden Arilds tid, et par bøndergårde, hvis historie det er værd at få beskrevet, men det må være et ønske for tiden der kommer.

Mortensens gård matr.7 yderst th. Magistergården. matr.48. 1909. (Foto HLA.)

Gårdene var oprindeligt een gård kaldet "Kirkegården", ikke at forveksle med Hvidovre Kirkegård. Den blev drevet af 2 fæstebønder som styrede hver sin halvdel og blev i 1664 ejet af Københavns Vartov, et hospitalsvæsen under Vor Frue Kirke.

Ved et mageskifte i 1718, kom den i kongens besiddelse frem til 1766, hvor den siddende fæster, Morten Pedersen, fik skøde på ejendommen.

Ved udskiftningen i 1779 forlyder det, at Morten Pedersen har overladt en del af jordens dyrkelse til Jens Ibsen, der var gift med hans steddatter.

I 1786 foreligger der kontrakt på delingen af den gamle gård. Morten beholdt gårdens vestlige del med de østlige jorde som grænser op til gården. Svigersønnen fik den østlige gård ("Nørregården") med de fjernere jorde mod vest.

Herefter var det to selvstændige gårde, som i 1844 fik matriklerne 7a og 6a.

Der findes i Hv.lokalhist.arkiv flere fotos af de gamle gårde. De viser en del af den landsbyidyl, som snart skulle forsvinde. Den sidste egentlige bonde på stedet var Mælkeforpagter og Sognerådsformand Lars Peter Mortensen . Han havde købt/arvet matr.7 (nu nævnt: "Mortensens Gård") i 1904 og solgt fra af ejendommen siden 1919.

I 1927 solgte han resten til Hvidovre udstykningsselskab.

Den første etape af Hvidovrevejens etablering, som blev påbegyndt i 1930, var det lille stykke vej fra Hvidovre Torvevej og til Præstemosen. Udvidelse af vej-arealet krævede bl.a. nedrivning af "Mortensens gård", som dermed gled over i lokalhistorien. Tilbage var der opstået et klondike af diverse skure og plankeværker, intakt var mælkeforpagter-boligen (matr.7ap) og naturligvis "Nørregården" .(matr.6).

Det første tegn på nye tider fik beboeren af det nævnte mælkeforpagterhus, i februar 1947. En besked fra sognerådet meddelte, at hans adresse Hvidovrevej 103 var suspenderet og rykket noget længere ned ad vejen. Han klarede sig dog et stykke tid med stedets anden adresse, Hvidovregade 2. Ifølge en plan (E-34) af d. 17 September 1948, var der enighed i sognerådet om, at området skulle ryddes og at der her skulle etableres en plads, med benævnelsen, "Hvidovre Torv".

Øst for stedet lå landsbyens småhuse og mod vest Hvidovre Kirke og Rytterskolen, den rene idyl.

Nord og syd for pladsen, havde privat initiativ i slutningen af fyrrerne, rejst nogle 3-etagers boligblokke, bl.a. "Kildegården", et godt byggeri man dengang var meget stolt af.

I en skrivelse til Indenrigs- og Boligministeriet d.12 juli 1951, anmoder sognerådet om ministerens samtykke til nedrivningerne og forklarer bl.a.:
...at ejendommene matr.3i og 44a, der afgrænser torvearealet henholdsvis mod nord og syd, nu er bebygget, således at de har butiksfacader mod torvet. De nu på det eksproprierede areal liggende bygninger og skure, frembyder et noget rodet billede og der drives adskillige virksomheder, som er afgjort uheldige midt i et boligkvarter og meget generende for kirken, endvidere

...at hvad angår matr. 7ap er der på denne ejendom opført et beboelseshus, hvor ejeren bor.

Bygningen er på grund af alder ganske ubrugelig som menneskebolig, idet træværket er råddent og murværket faldefærdigt.

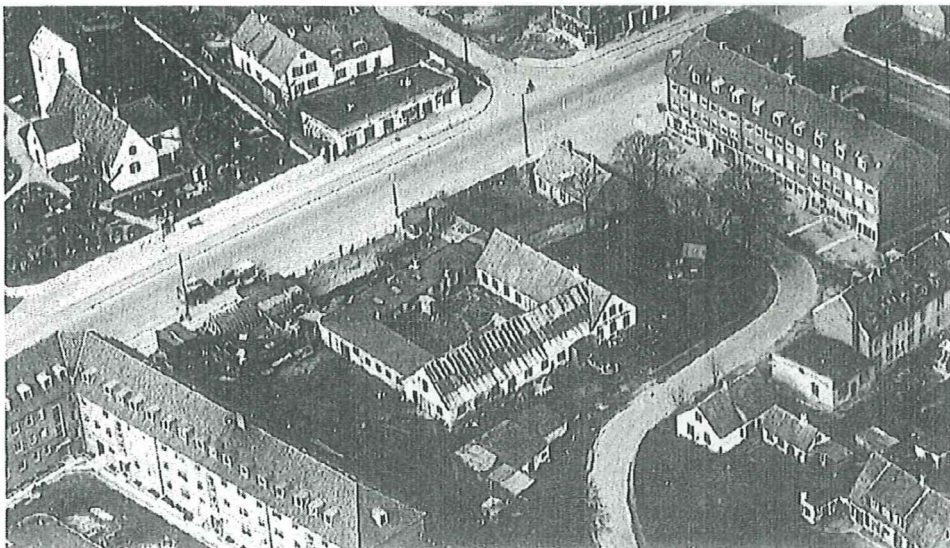
Ejendomsværdien er pr. 1 okt. 1950 sat til kr. 16.800.

Ejeren vil, for den erstatningssum der ydes, bygge sig et hus i Hvidovre.

Sognerådet har anbefalet ydelse af statslån og tillagt garanti for en del af lånet....

"Nørregården" fik samme vurdering i skrivelsenkommunens bygningsinspektør betegner størstedelen som faldefærdigt, fuldstændigt ubrugeligt til beboelse og uegnet til erhvervsvirksomheder.

Ejendomsværdien er pr. 1 okt. 1950 sat til kr. 84.900.

Hvidovre Torv 1950. (foto HLA)

I september 1951 udbydes en nedbrydnings-entreprise i licitation.

Den forventer alt fjernet fra pladsen, udover nogle enkelte træer og buske.

Tilbudene skal indleveres på Hvidovre Rådhus i Hvidovregade inden den 15 oktober 1951.

I starten af 1952, jævnes området med jorden og lidt efter lidt opstår "Hvidovre Torv" formentlig til indvielse d. 1 oktober s.å. Det er nemlig dagen, hvor Hvidovre, sammen med de fleste omegnskommuner, får "Gentofte-status", et købstadslignende styre med egen kommunalbestyrelse og borgmester.

Dette skete efter mange og lange diskussioner om eventuel indlemmelse under København.

Det er også ved denne lejlighed man beslutter sig til at udsmykke pladsen med

et unikt smedjernsgitter.

Den nye kommunalbestyrelse henvender sig til Tegneren E.Thorstein, der udarbejder skitser over emnet "Hvidovres historie".

Resultatet blev et kunstsmedeværk på 127 mtr., som i løbet af 4 år blev skabt af Hvidovre-firmaet "Samson" ved smedemester Poul S. Hansen.

Hvidovre Torvegitter blev festligt indviet d. 1. dec. 1956, med musik og diverse taler og satte et foreløbigt punktum for dannelsen af Hvidovre Torv.

At pladsen fik betegnelsen "et Torv", skal tages med et gran salt. Et torv er, et sted hvor der drives handel med ting og sager, fortrinsvis bøndernes egne produkter. (iflg. Ordbogen).

Hvidovres bønder kørte i fortiden til torvs i København ad Hvidovre Torvevej, som er den ældre betegnelse for Hvidovrevejs nordlige del. (til f.eks. Amager Torv, Halmtorvet).

Måske har man troet, at der engang kunne danne sig et stabilt torvelignende leben her. Tiden har dog vist, at det er vanskeligt at fange folkets interesse. De lokale butikker er stille og roligt afgået ved den visse død.

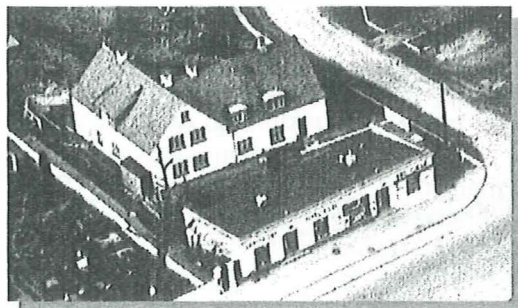

Der er gjort flere forsøg på "genoplivning", med diverse tiltag som loppe- markeder o.lign., men sporadiske arrangementer er ikke nok.

Selv om Hvidovregitteret og Kirken med Rytterskole er seværdigheder og selv om de kommunale gartnere pynter stedet op med blomsterkummer o.lign., er det fejlagtigt at tro at en smuk plads får borgerne til at myldre frem på Hvidovre Torv.

Der mangler en tvungende grund for publikum, til at besøge lokaliteten?.

Fortid på Hvidovre Torv. 1950

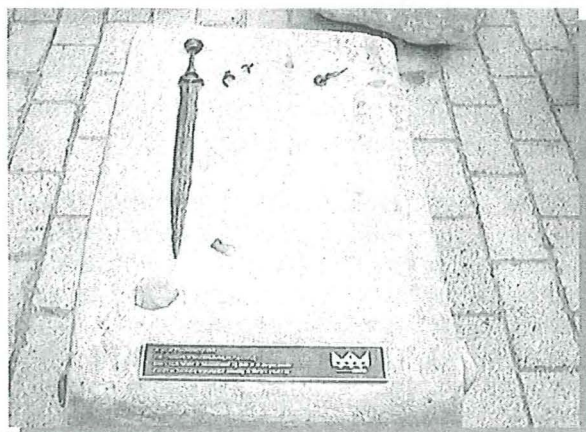

På modsat side af vejen, nord for kirken, lå "Magistergården" (matr.48). Den havde status som præstegård, skønt vore præster i fortiden aldrig boede i Hvidovre. Gården blev drevet af en bestyrer indtil en brand i 1920 gjorde ende på det hele. På fundamentet af gårdens lade opførtes det gule hus, som vi ser det i dag og foran denne bygning, ud mod Hvidovrevej, opførtes en basarbygning, som i mange år indeholdt Slagter Stie's forretninger og en frisør (Christ.Olsen), Hv.vej 138.

(Foto HLA)

(Basarbygningen blev nedrevet ca. 1971. Måske et forsøg på at forskønne torvet?)

Frydenhøjsværdet.

Her markeret ved en kopi, anbragt på findestedet.

(Foto Dan Olsen)

VESTVOLDDAG d. 7.oktober 2001.

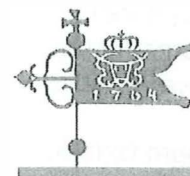

Hvidovre lokalhistoriske Arkiv og Københavns Skovdistrikt laver nogle aktiviteter på Vestvolden.

Der bliver åbnet for adgang til nogle af Voldens Kaponierer og beliggenheden af "Paradislejren" markeres af "Historien i Gaden" med en flot tavle.

Om aftenen arrangeres voldvandring i mørket og hjemmeværnet demonstrerer, hvordan den "moderne" fæstning kunne lave flankebeskydning!

Se nærmere omtale i Hvidovre Avis. / Poul Sverriid.

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Meddelelser til medlemmerne.

Onsdag d. 3.oktober 2001, har vi en udflugt sammen med arkæologiforeningen "Tværpilen".

- vi kører med Safaribussen til andelslandsbyen Nyvang ved Holbæk
- vi starter kl.09.00 prc.fra Rytterskolen og er hjemme igen ca. kl.16.00
- pris incl. indgangsbillet.kr. 100,-

tilmelding til.: Dan Olsen / 36788642, Esther K. Petersen / 36782398, eller Bendt Pedersen / 44924000.

Turen køres som optakt til 3 foredrag om andelsbevægelsen, der afholdes på Rytterskolen 3 tirsdage d. 9/10, 23/10 og 30/10. fra kl. 10 til 12.

Foredragene er med den kendte Vagn Oluf Nielsen.

Prisen for disse foredrag skal afregnes med A.O.F.

- se venligst kataloget fra A.O.F. / Dan Olsen.